



23.11.2022

VN/735/2022

EU:n biodiversiteettistrategian kansallisten sitoumusten valmistelu

Ohjausryhmän kokous

Aika	25.10.2022, klo 9.00–11.03	
Paikka	Etäkokous (Teams)	
Osallistujat	Juhani Damski (puheenjohtaja) Ilkka Herlin (varapuheenjohtaja) Tarja Haaranen Tuula Packalen Erja Fagerlund Armi Liinamaa (poistui 9.58) Tero Toivanen Minna Ojanperä Timo Jokelainen Tapio Gustafsson Aleksi Lehikoinen Marko Mäki-Hakola Henrik Jansson Hannu Lehtonen Tiina Vuoristo Camilla Sederholm Harri Mäkiyuokko Tommi Maasilta Anna Rakemaa Mats Nylund Heli Jutila Jari Luukkonen Janne Kotiaho (pys. asiantuntija)	Ympäristöministeriö Ympäristöministeriö Maa- ja metsätalousministeriö Työ- ja elinkeinoministeriö Valtiovarainministeriö BirdLife Suomi ry Elinkeinoelämän keskusliitto Lapin ELY-keskus Kalatalouden Keskusliitto ry Luonnontieteellinen keskusmuseo MTK ry Metsähallitus, Luontopalvelut Metsähallitus, Metsätalous Oy Metsäteollisuus ry Natur och Miljö r.f. Pro Agria Suomen Kuntaliitto ry Suomen metsäkeskus SLC r.f. Suomen Vesiensuojeluyhdistysten liitto WWF Suomi Suomen Luontopaneeli
Vierailijat	Saara Bäck Päivi Gummerus-Rautiainen Outi Ala-Honkola Aino Niemi Santtu Kareksela Tytti Kontula Ulla-Maija Liukko Kimmo Syrjänen	Ympäristöministeriö Ympäristöministeriö Ympäristöministeriö (siht.) Ympäristöministeriö Metsähallitus, Luontopalvelut Suomen ympäristökeskus Suomen ympäristökeskus Suomen ympäristökeskus



1. Kokouksen avaus

Ohjausryhmän puheenjohtaja Juhani Damski avasi kokouksen.

2. Asialistan ja edellisen kokouksen ja sitä edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Ohjausryhmän edellinen kokous järjestettiin 6.9. ja sitä edellinen kokous 22.6. Edellinen pöytäkirja on toimitettu 19.10. Tiimeriin ja sitä edellinen aiemmin. Pöytäkirjat hyväksyttiin, mutta 6.9. kokouksen osallistujalistaa tarkennetaan mahdollisesti vielä. Camilla Sederholm lisättiin osallistujiin.

3. Sitoumus 1 ja Sitoumus 2 lyhyt kertaus toimeksiannosta ja katsaus työryhmän työn etenemisestä ja tilanteesta

Päivi Gummerus-Rautiainen ympäristöministeriöstä kertasi EU:n biodiversiteettistrategian sitoumukset. Strategian tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Komissio edellyttää mailta kahta sitoumusta vuoden 2022 loppuun mennessä.

Sitoumus 1:ssä jäsenmaat vastaavat siihen, miten he aikovat edistää EU:n yhteisiä suojelupinta-alaa koskevia tavoitteita: i) oikeudellisen suojelun piirissä 30 % EU:n maa- ja merialueista, ii) 10% tiukasti suojeltu ja iii) kaikkien jäljellä olevien vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelu. Oikeudellisen suojelun piiriin voidaan laskea myös muita kuin varsinaisia luonnonsuojelualueita, esimerkiksi OECM-alueita (suojelualueverkostoa tukevat, monimuotoisuutta turvaavat alueet).

Sitoumus 2:ssä jäsenmaat ilmoittavat millaisilla toimilla he aikovat pysäyttää luonto- ja lintudirektiivin liitteiden lajien ja luontotyyppien suojelutason heikkenemisen sekä parantaa suojelutasoa 30 prosentilla lajeista ja luontotyypeistä. 1) Suojelutasoa parannetaan 30 %:lla lajeista ja luontotyypeistä vuoteen 2030 mennessä. 2) Niiden lajien ja luontotyyppien, joiden tila arvioitiin heikkeneväksi vuonna 2019, heikkeneminen pysäytetään. 3) Tunnistetaan lajit ja luontotyypit, joiden suojelutason turvaaminen on osin tai kokonaan jäsenmaan omien toimien ulottumattomissa. 4) Kerrotaan miten tietopuutteet pakataan niiden lajien osalta, joiden tila on tuntematon.

Gummerus-Rautiainen kertoi myös ajankohtaiset kuulumiset komission tapaamisesta 14.10. Palaverissa mukana Gabriella Modin (Suomen uusi yhteyshenkilö) sekä Frank Vassen DG ENV. Aiheena erityisesti sitoumustyön eteneminen muissa jäsenvaltioissa, aikataulu ja jatkotoimenpiteet. Sitoumusten valmistelun taso ja eteneminen vaihtelee jäsenmaittain, tällä hetkellä noin 1/3 uskoo saavansa hankkeen valmiiksi määräajassa. Sitoumusten määräaika on edelleen kuluvan vuoden loppu. Ensimmäisen version komissioon toimitettavasta sitoumuksesta ei tarvitse olla sisällöltään täydellinen, vaan sitä on mahdollista vielä täydentää ensi vuoden aikana. Lopulliset raportointilomakkeet valmistuvat marraskuun alkuun mennessä.

Työryhmä on kokoontunut useasti syksyn aikana ja aikatauluun on lisätty kolme uutta kokousta. Raportin aineisto on kertaalleen käyty läpi. Työryhmän esitys sitoumus 1:n suojelutavoitehehtaareista tai hehtaarihaarukoista viedään poliittiseen käsittelyyn. Työryhmä tekee esityksen niistä lajeista ja



luontotyypeistä (30 % kappalemäärästä), joiden suojelutasoa parannetaan, ja toimenpiteistä, joilla parannus toteutetaan. Lisäksi määritellään toimipiteet kaikille muille lajeille ja luontotyypeille, joiden tila ei saa heiketä, ja tunnustetaan lajit ja luontotyypit, joissa on tietopuutteita. Työryhmän raportti viimeistellään vuoden vaihteen jälkeen.

Keskustelussa nousi esiin toive suojelupinta-alan tasaisesta jakautumisesta koko Suomen alueelle, eli 10 % tiukka suojelu myös Etelä-Suomessa. Sitoumukselle myös toivottiin poliittista käsittelyä eduskunnassa, koska toimenpiteillä on budjettivaikutuksia. Toimenpiteiden työllisyysvaikutuksia toivottiin arvioitavan. Pyydettiin myös huomioimaan se, että työryhmä tekee esitystä tutkittuun tietoon perustuen ja esityksen tavoitteena pitää olla luontokadon pysäyttäminen ja vasta sen jälkeen käydä poliittinen keskustelu rahoituksesta. Hyvänä pidettiin toimien vapaaehtoisuutta yksityismailla Helmin ja Metson kautta. Raportissa esitetyt hehtaaritavoitteita valtion maille kritisoitiin ja toivottiin, että valtion maille ei asetettaisi hehtaarimääräisiä suojelutavoitteita ennen kuin alue-ekologisen verkoston evaluointi on tehty ja sen tulokset on käytettävissä.

PGR vastasi kysymyksiin ja kommentteihin. Suojelua pyritään lisäämään Etelä-Suomessa yksityismailla ja valtion mailla, mutta nyt ei aseteta maakunnallisia prosenttitalavoitteita. Sitoumusprosessi on pohdinnassa YM:ssä ja siitä on keskusteltu ministerin kanssa. Budjettiasian kanssa edetään. Tavoitteena on parantaa luonnon monimuotoisuutta. Jo nyt luonto- ja lintudirektiivit edellyttävät lajien ja luontotyyppien tilan kuntoon saattamista. Sitoumukset ovat toistaiseksi vapaaehtoisia ja voimme itse sopia, miten tavoitteisiin päästään. Nykyiset Helmi- ja Metso-ohjelmat eivät kuitenkaan riitä. Sitoumusten pohjatyö on pääosin tehty Suomen ympäristökeskuksessa asiantuntijatyönä.

4. Sitoumus 1 Vanhojen ja luonnontilaisten metsien kriteerien tilanne

Ryhmäpäällikkö Kimmo Syrjänen Suomen ympäristökeskuksesta esitteli EU:n BD-strategian osalta luonto- ja metsätyöryhmän työtä. Lisäksi vanhojen puiden iästä ja lahopuun määrästä on tehty selvityksiä tukemaan työtä.

EU Nature & Forests Working Group 8. kokous. Tehty uusittu working document: Primary and old-growth forests. Kyseessä ohjeisto, johon komissio on sitoutunut, mutta se ei ole normatiivinen jäsenvaltioille. Lopullinen versio dokumentista tulee vuoden lopussa. Esittelyssä keskeisissä indikaattoreissa tapahtuneet muutokset, nykyversiossa tekstissä puhutaan metsiköiden sijaan metsistä ja lahopuujatkumo on lisätty indikaattoriteksteihin. Vanhojen puiden iän määrittäminen sekä ihmisvaikutuksen määrittäminen ovat yleisellä tasolla.

Indikaattorit työstetään jäsenvaltioissa läpinäkyvästi sidosryhmien kanssa.

Luonnontilaisten metsien iänmäärittästä tehty kirjallisuuskatsauksen avulla (Pekka Punttila SYKE). Tutkimuksia kerätty 100 v ajalta. Maksimi-ikä männylle (ka 322 v) ja kuuselle (ka 249 v), metsikön valtapuiden ikä luonnontilaisessa metsässä; mänty 184 v, kuusi 159 v. Lisäksi on tehty lahopuun osalta kirjallisuuskatsaus (Juha Siitonen SYKE). Lahopuun osuus puuston kokonaistilavuudesta vaihtelee luonnonmetsissä 15-40% välillä.

Luonnonmetsien osalta kartoituspotentiaali eri metsäkasvillisuusvyöhykkeillä on arvioitu ja suurin osa kartoitettavista metsistä on oletusten mukaisesti Ylä-Lapissa ja Kainuussa. Eteläisen Suomen alueet ovat kalliometsiä (karukko) ja pohjoisemmassa suurin osa kuivahkoja kankaita. Saamelaisia kuullaan OECM-



alueisiin liittyen. Yksityismailla suojelu on vapaaehtoista Metson kautta. Inventointityö vaatii resursseja ja sillä voi olla suuria paikallisia vaikutuksia.

Keskustelussa nostettiin esiin resurssitarve ja erityisesti Metso- ja Helmi-ohjelmat. Muistutettiin suojelun tarpeesta Etelä-Suomessa ja Metso- ja Helmi-ohjelmien keskeisyydestä toteutukselle. Etelässä voisi olla hyvää ottaa ohjelmiin myös potentiaalisia kohteita, joiden tila paranee ajan myötä.

5. Kustannukset

Erikoissuunnittelija Santtu Kareksela Metsähallituksen luontopalveluista esitteli alustavaa kustannustarkastelua siitä, kuinka paljon luontotyyppien tilan parantaminen tulee maksamaan. Tarkasteluun oli valittu laskennalliset 5 % ja 10 % lisäykset luontotyyppin vuonna 2019 hyvässä kunnossa olleeseen pinta-alaan. Kymmenen prosentin lisäys riittää ehkä juuri ja juuri tilan saamiseen paranevaksi vuoteen 2030 mennessä. Laskelmien pohjana ovat vakiintuneet ja arvioidut hehtaarihinnat esim. (<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/551708>). Tässä esitetyistä luvuista puuttuu vielä rannikkoa ja Itämerä.

Heikentyneistä 60 luontotyyppistä voidaan asiantuntija-arvion mukaan edistää kehityssuunnaltaan paraneviksi 22 (parannetaan 10%) ja kehityssuunnaltaan vakaaksi 17 (5 %). Näiden arvioitu kokonaiskustannus on 490 M€. Jos suurikustannuksiset harjusaaret, rannikon laguunit ja luonnonmetsät jätetään pois laskuista, kustannus on noin 155 M€. On huomioitavaa, että osa kustannuksista sisältyy jo nyt Helmi-ohjelman tavoitteisiin. Lisäkustannuksia tulee vielä siitä, että monen luontotyyppin kohdalla vaaditaan merkittäviä toimia, jotta luontotyyppi pysyy vakaana. Esimerkiksi vesipuidedirektiivin näkökulmasta arvioitu kustannus vesistöjen tilan parantamiselle on n. 570 M€.

Monen luontotyyppin osalta lisäpanostus esimerkiksi 50 % pinta-alalisäykseen ei ole kallista, jolloin voisi olla järkevää ja kustannustehokasta parantaa suurempia pinta-aloja tiettyjen luontotyyppien osalta. Tämä parantaisi todennäköisyyttä sille, että 30 % luontotyypeistä lähtee paranemaan vuoteen 2030 mennessä.

Keskustelua käytiin kustannuksista ja toivottiin välillisten kustannusten selvittämistä. Muistutettiin tavoitteesta, eli luontokadon pysäyttämisestä. SK muistutti, että luontotyyppijä kunnostettaessa maanomistaja ei välttämättä vaihdu, jolloin maanhankintakustannuksia ei aina tule, vaikka toki useille luontotyypeille tulee myös suoria kustannuksia. PGR muistutti, että vielä ei tiedetä millaista työtä vaaditaan ja toisaalta valtiolle tulee myös henkilöstövaikutuksia. PGR lisäsi vielä, että ennallistaminen ei aina vaadi suojelua ja joissain tilanteissa taloudellinen toiminta voi olla mahdollista.

6. Sitoumus 2: Lajit ja luontotyypit kokonaisuutena

Erikoistutkija Tytti Kontula Suomen ympäristökeskuksesta ja erikoissuunnittelija Ulla-Maija Liukko Suomen ympäristökeskuksesta esittelivät hyvin lyhyesti luontotyyppi- ja lajitaulukoida, joihin on merkitty luontotyyppien ja lajien suojelutasot ja mahdollisuudet kehityssuuntien muuttamiseen. Luontotyyppitaulukon 56 luontotyyppistä kehityssuunta on mahdollista saada paranevaksi 21 luontotyyppillä (38 %) vuoteen 2030 mennessä Lintudirektiivin lajeista 82 on kehityssuunnaltaan heikkeneviä. Näistä lajeista 24 lajin (29 %) kehityssuunta on mahdollista saada paranevaksi vuoteen 2030 mennessä ja 25 lajin (30 %) kehityssuunta voidaan saada heikkenevästä vakaaksi. Luontodirektiivin lajeista alueittain laskettuna 75 lajin on epäsuotuisalla



suojelutasolla. Näistä lajeista 18 lajin (25 %) kehityssuunta on mahdollista saada paranevaksi vuoteen 2030 mennessä ja 11 lajin (30 %) kehityssuunta voidaan saada heikkenevästä tai epävarmasta vakaaksi. Tälle asiakohdalle toivottiin lisää aikaa ensi kokoukseen, sillä perusteelliselle tarkastelulle ja kommentoinnille ei jäänyt aikaa.

7. Mahdolliset muut asiat ja seuraava kokous

Kokousmateriaaleissa on tiedoksi annettuna dokumentti Saamelaispaliskuntien näkemyksiä EU:n biodiversiteettistrategian kansallisista sitoumuksista. Seuraava kokous on 23.11.2022 klo 9.00–11.00 ja sitä seuraava ylimääräinen kokous on 7.12.2022 klo 10.00–12.30.

8. Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 11.02.